

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain 3 ja 149 a §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain 3 ja 149 a §:n muuttamisesta (HE 143/2020 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Marja Niiranen, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Orian Bondestam, maa- ja metsätalousministeriö
- johtava asiantuntija Soili Sinisalo, Verohallinto
- veroasiantuntija Tuula Gregory, Suomen Yrittäjät ry
- ekonomisti Janne Kalluinen, Veronmaksajain Keskusliitto ry

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- Ahvenanmaan maakunnan hallitus

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Keskuskauppakamari

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolakia. Pienyritysten hallinnollisten velvoitteiden keventämiseksi tilikauden liikevaihtoon perustuva verovelvollisuuden alaraja korotettaisiin 10 000 eurosta 15 000 euroon.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2021 alusta lukien. Lakia sovellettaisiin lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen alkavaan tilikauteen.

Esitys liittyy vuoden 2021 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2020 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitystä on pidetty tarpeellisena ja sitä on kannatettu laajasti. Esitys vähentää tavoitteiden mukaisesti hallinnollista taakkaa sellaisilla vähäisen liiketoiminnan harjoittajilla, joiden tilikauden liikevaihto ylittää 10 000 euroa, mutta on enintään 15 000 euroa. Tällaisia kuluttajamyyniä harjoittavia pienyrittäjiä arvioidaan olevan noin 6 500, joista noin 40 prosenttia toimii palvelualalla. Nämä liiketoiminnan harjoittajat toimivat arviolta noin 150 eri toimialalla, ja eniten edustettuina ovat parturit ja kampaamot sekä kauneudenhoitopalvelut. Nämä pienyritykset siirtyisivät alarajahuojennuksen piiristä verovapauden alaan, jolloin hallinnollisten velvoitteiden keventymisen myötä muutos keventäisi myös näiden verovelvollisten verotusta. Valiokunta pitää esityksen pienyritysten verotusta keventävää vaikutusta kannatettavana.

Sellaisten liiketoiminnan harjoittajien, joiden myynti tapahtuu pääasiassa yrityksille, verovelvolliseksi rekisteröintiin alarajan korottamisella ei arvioida olevan vaikutusta, eikä esitys näin muuta tällaisten yritysten hallinnollisia velvoitteita. Esitys kuitenkin keventää näidenkin yritysten verotusta, sillä niiden saama alarajaan liittyvä huojennus kasvaa. Alarajahuojennukseen oikeutettuja pääasiassa yrityksille myyviä liiketoiminnan harjoittajia, joiden tilikauden liikevaihto on yli 10 000 mutta enintään 30 000 euroa, on arvioitu olevan noin 50 100. Valiokunta pitää myös tällaisten pienyritysten verotuksen keventymistä kannatettavana nykyinen taloudellinen tilanne huomioiden, vaikka esitys ei vähennä tällaisten yritysten hallinnollista taakkaa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty verovelvollisuuden alarajan nostamista 20 000 euroon ja alarajahuojennuksen nostamista 50 000 euroon, koska se helpottaisi entisestään pienyritystoimintaa ja kannustaisi sivutoimista yrittäjää päätoimiseksi. Valiokunta ei pidä mahdollisena korottaa rajoja tässä yhteydessä.

Arvonlisäveropohja on Suomea sitovasti määritelty yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetussa neuvoston direktiivissä 2006/112/EY. Arvonlisäverodirektiivin mukaan neuvosto voi antaa jäsenvaltiolle luvan ottaa käyttöön direktiivistä poikkeavia erityistoimenpiteitä esimerkiksi veronkannon yksinkertaistamiseksi. Suomelle on myönnetty hakemuksesta lupa vapauttaa arvonlisäverosta verovelvolliset, joiden vuosittainen liikevaihto on enintään 15 000 euroa vuosina 2021—2024. Jo tällä perusteella alarajan korottaminen esityksestä poiketen ei ole valiokunnan mielestä mahdollista.

Verovelvollisuuden alarajaa arvioitaessa on valiokunnan mielestä otettava huomioon myös kilpailuneutraalisuuden vaatimukset sekä yritystoiminnan mahdollinen pilkkoutuminen verosuunnittelun keinona. Verovelvollisuuden alaraja asettaa rajapinnassa samankaltaisissa olosuhteissa toimivat yritykset keskenään eriarvoiseen asemaan ja on omiaan aiheuttamaan kilpailuvääristymiä. Lisäksi alaraja voi synnyttää yritystoiminnalle taloudellisia tehokkuustappioita aiheuttavan kannustimen pilkkoa toimintoja. Kannustin voimistuu alarajan noustessa. Täten valiokunta pitää esitettyä alarajaa perusteltuna eikä kannata sen nostamista esitetystä.

Alarajahuojennuksen keskeisenä tavoitteena on lieventää alarajasta yrityksen kasvulle aiheuttavia haittoja ja helpottaa arvonlisäverovelvolliseksi ryhtymistä edistäen samalla työllisyyttä. Alarajahuojennuksen ei kuitenkaan ole havaittu edistävän näitä tavoitteita taloudellisesti tehokkaalla

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2020 vp

tavalla. Alarajahuojennus aiheuttaa siitä saatavaan hyötyyn nähden paljon hallinnollista työtä sekä Verohallinnolle että verovelvolliselle. Alarajahuojennuksella ei ole havaittu olevan työllisyyttä edistäviä vaikutuksia. Koska alarajahuojennuksen ylärajan korottamisesta arvioidaan aiheutuvan siitä saatavaan hyötyyn nähden suhteettoman paljon kustannuksia, valiokunta ei pidä alarajahuojennukseen tehtäviä muutoksia tässä yhteydessä kannatettavina. Lisäksi valiokunta muistuttaa, että jäsenvaltioiden mahdollisuus soveltaa alarajahuojennuksen kaltaisia asteittaisia verohelpotuksia poistuu vuoden 2025 alusta arvonlisäverodirektiivin muutoksen vuoksi.

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty esityksen vaikutuksiin kaupallista kalastusta koskevaan lainsäädäntöön. Kaupalliset kalastajat jaetaan kahteen ryhmään kalastuslain perusteella, ja tältä osin kalastuslaissa viitataan suoraan arvonlisäverolain 3 §:n 1 momentissa säädettyyn liikevaihdon määrään. Kaupallisten kalastajien oikeudet ja velvollisuudet eroavat näissä ryhmissä. Kalastuslain lisäksi kaupallisten kalastajien jako ryhmiin vaikuttaa kalastajien oikeuksiin ja velvollisuuksiin Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetussa laissa ja nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa. Vastaavasti Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain ja kaupallisen kalastuksen vakuutustuesta annetun lain perusteella myönnettävät tuet on rajattu myönnettäviksi arvonlisäverolain 3 §:n 1 momentissa säädetyn liikevaihdon perusteella. Täten valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus arvioi pikaisesti kaupallista kalastusta koskevan lainsäädännön muutostarpeet.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 143/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2020 vp

Helsingissä 13.11.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tarja Filatov sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Heli Järvinen vihr
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Merja Kyllönen vas
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Matias Marttinen kok
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Sari Essayah kd
varajäsen Saara Hyrkkö vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ilkka Lahti

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2020 vp
Vastalause kd

VASTALAUSE kd

Perustelut

Tässä vastalauseessa (HE 143/2020 vp) ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolain (1501/1993) 3 ja 149 a §:ää siten, että pienyritysten tilikauden liikevaihtoon perustuva arvonlisäveroa koskevan verovelvollisuuden alaraja korotettaisiin hallituksen esittämän 15 000 euron sijasta 20 000 euroon nykyisestä 10 000 eurosta. Vastaava korjaus esitetään tehtäväksi laskelmaan koskien verovelvollisuuden alarajaa liittyvää huojennusta.

Vaikka hallituksen esittämä korotus 15 000 euroon on hyvä muutos, on korotusvaraa vielä enemmän. Esimerkiksi Italiassa ja Itävallassa alaraja on 30 000 euroa, ja Isossa-Britanniassa noin 81 000 euroa ja Japanissa vielä korkeampi. Arvonlisäveron alaraja helpottaa yrityksen hallintoa, ja siten alarajan isompi korotus auttaisi yrittäjyyttä ja pieniä yrittäjiä suoriutumaan velvoitteistaan nykyistä paremmin, kun alv-velvollisuuden ulkopuolelle voisi jäädä useampi pienyritys. Monilla toimialoilla on myös sivutoimisia yrittäjiä, joille hallinnon keventäminen edistää yritystoiminnan ylläpitämistä ja edistämistä. Mikäli alv-alarajaa nostetaan kovin korkealle, on tietysti mahdollista, että kilpailu vääristyy. Alarajan korotus 20 000 euroon ei kuitenkaan vielä ole niin merkittävä korotus, että vääristymää voitaisiin katsoa tapahtuvan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi lakiehdotuksen 3 ja 149 a § muutettuina seuraavasti: *(Vastalauseen muutosehdotukset)*

Vastalauseen muutosehdotukset

3 §

Myyjä ei ole verovelvollinen, jos tilikauden liikevaihto on enintään 20 000 euroa, ellei häntä ole oman ilmoituksensa perusteella merkitty verovelvolliseksi.

149 a §

Verovelvollinen, jonka tilikauden liikevaihto (kaavassa liikevaihto) ylittää 20 000 euroa, saa tilikaudelta tilitettävästä verosta (kaavassa vero) huojennuksen, jonka suuruus määräytyy seuraavasti:

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2020 vp
Vastalause kd

$$\begin{array}{r} \text{(liikevaihto - 20 000) x vero} \\ \text{vero - } \text{-----} \\ \text{10 000} \end{array}$$

Verovelvollinen, jonka tilikauden liikevaihto on enintään 20 000 euroa, saa huojennuksena koko tilikaudelta tilitettävän veron.

Voimaantulo kuten VaVM

Helsingissä 13.11.2020

Sari Essayah kd